

Sp. 207. Tillaga til þingsályktunar [184. mál]

um könnun á ástandi frárennslis- og sorpmála.

Flm.: Benedikt Bogason, Aðalheiður Bjarnfreðsdóttir, Guðmundur Ágústsson,
Hreggviður Jónsson, Ingi Björn Albertsson, Júlíus Sólnes,
Óli P. Guðbjartsson.

Alþingi ályktar að fela félagsmálaráðherra í samráði við Samtök íslenskra sveitarfélaga og viðkomandi sveitarfélög að láta gera samræmda könnun á ástandi frárennslis- og sorpmála í öllum þéttbýlisstöðum á landinu, svo og þeim stöðum utan þéttbýlis þar sem atvinnustarfsemi eða annað getur leitt af sér mengun.

Greinargerð.

Eitt stærsta vandamálið, sem nú blasir við mannkyni öllu, er hraðvaxandi mengun láðs, lagar og lofts. Í öllu tæknikapphlaupinu hefur mannum yfirsétt að varnar- og hreinsikerfum móður náttúru eru takmörk sett.

Í þeirri viðleitni að ná sem mestu fyrir sem minnst hefur ekki aðeins nánasta umhverfi mannsins verið spillt heldur hafa spillandi áhrif breiðst út til næsta nágrennis og jafnvel landa í milli. Veður og vindar, vatnið á hringrás sinni og hafstraumar bera óþverrann landa eða heimsálfa í milli.

Ísland, umlukið hafinu, hefur fram að þessu sloppið vel. Þó er um talsverða mengun að ræða frá okkur sjálfum og hún fer stigvaxandi.

Vaxandi skilningur er á þessum vanda, m.a. á hinu háa Alþingi, og hafa verið sett lög og reglur í varnarskyni.

Einn er sá þáttur þessara mála sem vanræktur hefur verið þrátt fyrir reglur þar að lútandi, þ.e. hreinsun frárennslis frá byggð og bóllum svo og sorpeyðing.

Það virðist því miður allt of algeng skoðun að í lagi sé að losa sig við skólþ í næsta skurð eða niður í fjöru, aka sorpinu út fyrir byggð og hrúga því í gryfjur og kveikja í öðru hverju, svo félegur sem sá reykur er sem þaðan berst.

Þótt byggðar séu rotþrær til að fella út grófa hluti er undir hælinn lagt hvort nokkurn tíma er litið eftir þeim. Þótt settar séu upp fitugildir eða olíugildir samkvæmt kröfum byggingaryfirvalda eru þær sjaldnast hreinsaðar eða yfirleitt litið á þær. Venjulegar kröfur um útrásir skólþræsa eru þær að skólþið sé leitt undir stórstraumsfjöru og „lengi taki sjórinn við“.

Vissulega er góður möguleiki á þynningu í kafi strax eftir að skólþið kemur í sjóinn og saltur sjór hefur hreinsieiginleika og sótthreinsar að vissu marki, en um staðbundna mengun getur orðið að ræða og strendurnar kringum útrásirnar verða fljótlega mengaðar og stundum hreinlega uppfullar af því grófasta úr skólþinu.

Mikið kæruleysi ríkir um frárennslis frá iðnaði, sjúkrahúsum og slátur- og fiskvinnsluhúsum. Vaxandi fjöldi máva er m.a. mælikvarði á þess háttar mengun.

Ástand sorpeyðingar er mjög misjafnt. Sveitarfélögin á Suðurnesjum reka t.d. sameiginlega sorpbrennslustöð og Reykjavíkurborg og nágrennabyggðarlög urða sorpið jafnóðum á sorphaugum. Svo er um fleiri staði, en víða er sorpi því miður ekið á hauga án skipulegrar eyðingar.

Við Íslendingar lifum fyrst og fremst á framleiðslu matvæla. Um 70% af útflutningi okkar eru fiskafurðir og svo verður líklega a.m.k. næstu áratugi.

Við stefnum í meiri úrvinnslu og nýtingu aflans innan lands og ýmsir álíta að góðir möguleikar geti orðið síðar meir í útflutningi á landbúnaðarvörum til hrelds heims mengunar og gerviefna.

Allar kröfur um hreinlæti fara vaxandi og því er meginmál að þetta sé tekið föstum tókum strax.

Þessi þingsályktunartillaga er sett fram til að fá yfirsýn yfir ástand mála.

Síðan þarf að ákveða stefnu í þessum málum og herða kröfurnar miðað við þær reglur sem nú gilda. Þá verður nauðsynlegt að finna leiðir til að fjármagna aðgerðir ef þær reynast ofviða sveitarfélögum. Hugsanlega mætti taka til greina þá staðreynd að vatn, sem fer úr vatnsveitu inn í hús, kemur þaðan út sem skólþ. Þá er eftir að gera það óskadlegt áður en því er skilað til náttúrunnar. Sama er að segja um föstu efnin í sorpinu. Það hefur í för með sér kostnað að skila þeim skaðlausum aftur til náttúrunnar. Endurvinnsla nýtanlegra efna og orkuvinnsla ætti að koma til álita í þessu sambandi. Í þeim tilfellum þyrfti að athuga breytt fyrirkomulag sorphirðingar.

Nauðsynlegt er að móta framtíðarstefnu sem fyrst og gefa góðan aðlögunartíma þar sem það er hægt.